

KLASA: 007-01/24-03/02
URBROJ: 2170-137-01-24-252
Rijeka, 24. rujna 2024.

Na temelju članka 34. Statuta Sveučilišta u Rijeci (KLASA: 030-01/23-01/05, URBROJ: 2170-137-01-23-2 od 2. listopada 2023. godine) Senat Sveučilišta u Rijeci na svojoj 98. sjednici održanoj dana 24. rujna 2024. godine donosi sljedeću

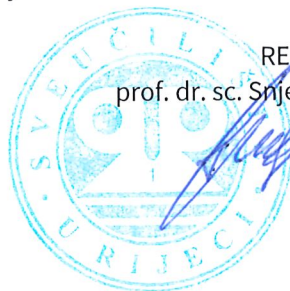
ODLUKU

I.

Senat prihvaća mišljenje o budućem Okvirnom programu za istraživanje i inovacije za razdoblje od 2028. do 2034. godine (FP10) koje čini sastavni dio ove Odluke te ga upućuje Ministarstvu znanosti, obrazovanja i mladih.

II.

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja.

REKTORICA
prof. dr. sc. Snježana Prijić-Samaržija

DOSTAVITI:

1. Prorektoru za znanost i umjetnost prof. dr. sc. Gordanu Jeleniću,
2. Ministarstvu znanosti, obrazovanja i mladih,
3. Pismohrani.

OBRAZAC

za dostavu mišljenja o budućem Okvirnom programu za istraživanje i inovacije za razdoblje od 2028. do 2034. godine (FP10)

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih u procesu je izrade nacionalnog stajališta za budući Okvirni program za istraživanje i inovacije – FP10 te je u tu svrhu otvorilo javne konzultacije. Cilj javnih konzultacija je prikupljanje informacija od relevantnih dionika o glavnim ciljevima, načelima, strukturi, instrumentima i aktivnostima koje je potrebno mijenjati, provoditi, rješavati ili uskladiti budućim Okvirnim programom za istraživanje i inovacije od 2028. do 2034. godine.

Rok za dostavu prijedloga je 27. rujna na adresu e-pošte: koordinacija.obzoreuropa@mzm.hr

Ustanova/organizacija	Sveučilište u Rijeci
Kontakt osoba (ime i prezime, svojestvo/radno mjesto, adresa e-pošte)	Gordan Jelenić, prorektor za znanost i umjetnost, gordan.jelenic@uniri.hr

Molimo u niže rubrike prema naznačenim uputama unesite Vaše komentare i prijedloge. **Molimo da Vaši odgovori sadrže do 500 riječi.**

Koji bi trebali biti glavni ciljevi budućeg okvirnog programa odnosno ciljevi koje treba ostvariti politikom istraživanja i inovacija EU-a do 2034 godine?	<p>U svijetu koji se ubrzano i često neočekivano mijenja, neophodno je da FP10 omogući razvoj znanosti i istraživanja koji je održiv i otporan na potencijalno negativne vanjske utjecaje. Ovdje vrijedi istaknuti kontinuiranu i u tom smislu do neke mjere determinističnu, mada i dalje izazovnu, društvenu prilagodbu na ubrzani tehnološki napredak uključujući i nekontrolirani razvoj alata umjetne inteligencije, ali i teško predvidive posljedice naglih promjena društvenih paradigmi prouzročenih globalnim šokovima poput klimatske krize, pandemija i oružanih konflikata. Širenje prostora znanja u svim područjima znanosti i pružanje znanstveno utemeljenih inovativnih odgovora na globalne izazove stoga se nameću kao ključni ciljevi.</p> <p>FP10 treba promovirati izvrsnost i atraktivnost istraživačkog poziva, poticati internacionalnu, interdisciplinarnu i intersektorsku suradnju te biti dugoročno razvojan i neopterećen brzim povratom uloženi sredstava u svim članicama Europske Unije. Za to je bitno da, pored primijenjenih istraživanja, dodatna sredstva namjenski budu osigurana za temeljna istraživanja u svim područjima znanosti, posebno ojačavajući programe ERC i MSCA uz zadržavanje njihovih postojećih karakteristika. U fokusu primijenjenih istraživanja unutar FP10 programa trebaju biti</p>
--	---

	<p>znanstveno utemeljena rješenja za očuvanje prirodnog staništa i bioraznolikosti, ubrzanje zelene i digitalne tranzicije, održivi razvoj temeljen na dobrobiti svih društvenih slojeva, smanjenju ekonomske nejednakosti i jačanju socijalne kohezije, kao i istraživanja koja doprinose afirmiranju društvene odgovornosti te posebno mira, kao teško stečene europske vrijednosti.</p> <p>I u novom okvirnom programu treba voditi računa o slabijem sudjelovanju <i>Widening</i> zemalja u okvirnim programima na način da se poveća budžet namijenjen tim zemljama, ali i da se osmisle mehanizmi i novi instrumenti kojima bi se ojačala uspješnost njihova sudjelovanja (detaljniji prijedlozi niže).</p> <p>U skladu s javno obznanjenim stajalištima udruga League of European Research Universities (LERU), European University Association (EUA) i Young European Research Universities' Network (YERUN), kao i inicijative Research Matters, Sveučilište u Rijeci smatra da je u ovu svrhu potrebno uložiti značajno veća sredstva od onih koja su bila na raspolaganju za program Obzor Europa i to u iznosu od najmanje €200 milijardi isključivo namijenjenih istraživanju i inovacijama u civilnoj sferi.</p>
<p>Koja su vodeća načela koja bi budući okvirni program trebao sadržavati?</p>	<p>Kao opća načela znanstvenog rada na Sveučilištu u Rijeci ističemo težnju prema znanstvenoj izvrsnosti, istraživačku etiku, slobodu i autonomiju znanstvenog stvaralaštva, otvorenu znanost i otvorene inovacije, znanje kao vrijednost od univerzalnog značaja za sveukupni razvoj čovjeka, znanstvenu metodu kao instrument za stvaranje novog znanja, kao i brigu za razvoj istraživačkih karijera, posebno doktorskih i poslijedoktorskih istraživača te smatramo da FP10 treba biti usklađen s tim načelima. Posebno ističemo potrebu za afirmiranjem istraživanja kao atraktivnog životnog poziva, uključujući i povećanje primanja mladih istraživača, čime bi se povećao broj kvalitetnih mladih istraživača potrebnih za implementaciju rezultata istraživanja i inovacija u društvene tokove.</p> <p>Specifično, FP10 trebao bi dodatno pojednostavniti proces prijave projekata, pojednostaviti i sadržajno smanjiti strateške i radne programe, reducirati birokratski žargon kako bi se znanstvenici, koje taj žargon često odbija, osjećali pozvanijima prijaviti projekt. Time se u fokus stavlja izvrsnost projektnog prijedloga i umanjuju razlike među jednakovrijednim istraživačima koji djeluju u zemljama ili na</p>

	<p>institucijama s različitom razinom podrške u pripremi projektnih prijedloga. Ovim bi se izmjenama također umanjila potreba za ulaganjem vlastitih resursa u angažiranje vanjskih konzultanata, ali i opasnost da se sama priprema i implementacija projekata prepusti vanjskim konzultantima u većoj mjeri nego što je optimalno.</p> <p>Potrebno je nastaviti poticati interdisciplinarnost i transdisciplinarnost, pogotovo tamo gdje one uključuju društvene znanosti i humanistiku, a u tu bi svrhu, pored indeksa razine tehnološke spremnosti, bilo korisno uvesti i indeks razine društvene spremnosti (societal readiness level), kojim bi se uzela u obzir društvena spremnost na prihvaćanje tehnološkog napretka. Time bi se potaknula veća suradnja između znanstvene zajednice i lokalne/regionalne i nacionalne zajednice.</p> <p>I dalje je potrebno zadržati načelo po kojem sva javno financirana istraživanja trebaju biti javno dostupna, ali je potrebno učiniti dodatan napor kako se javni novac ne bi nekontrolirano slijevao izdavačima, koji u velikoj mjeri profitiraju na gold open-access modelima, fundamentalno nepoštenima prema istraživačima iz manje razvijenih zemalja. Kao poticaj razvoju već postojećih inicijativa (npr. Open Research Europe) potrebno je stoga osmisлити dodatni financijski instrument kojim bi se poticalo otvaranje kreativnih diamond open-access modela s ciljem stvaranja nove generacije neprofitnih izdavača sa snažnim uredničkim timovima te jednako snažnom uredničkom i izdavačkom infrastrukturom.</p> <p>Kako bi se zadržao željeni fokus, FP10 treba biti isključivo usmjeren na istraživanja i inovacije uz navedeni uvećani budžet od barem €200 milijardi za civilne namjene i nikako ne bi smio uključivati tzv. <i>dual-use technologies</i> odnosno na bilo koji način biti povezan s vojnom industrijom uključujući i obrambenu. Bilo kakva vojna namjena treba biti jasno razdvojena u zasebni program i imati vlastiti budžet.</p>
<p>Kako bi trebala izgledati struktura budućeg okvirnog programa?</p>	<p>FP10 bi svakako trebao nastaviti s programima Europskoga istraživačkog vijeća (ERC), koji su postali sinonim za znanstvenu izvrsnost istraživača u svim istraživačkim stadijima. Nezavisnost Znanstvenoga vijeća ERC-a potrebno je i dalje brižljivo njegovati, kao i temeljno ERC načelo izvrsnosti i financiranja isključivo ambicioznih bottom-up istraživanja, nasuprot lako predvidivim istraživanjima i</p>

istraživanjima koja nude ograničene doprinose novom znanju. Temeljem iskustava u dosadašnjim okvirnim programima, gdje velik broj pozitivno evaluiranih projekata nije mogao biti financiran, unutar FP10 svakako je potrebno predvidjeti značajno veći proračun za ERC projekte kako bi se unutar Europske Unije u potpunosti razvili raspoloživi istraživački talenti. Predlažemo da se, u cilju poticanja ravnomjernog razvoja istraživačkih organizacija u zemljama Unije, predvidi provedba određenog broja ERC projekata u *Widening* zemljama uz zadržavanje kriterija izvrsnosti.

Djelovanja Marie Skłodowska Curie (MSCA) također su se pokazale izuzetno uspješnima i omogućila razvoj ogromnog istraživačkog i inovacijskog talenta unutar Europske Unije. S tim trendom je potrebno nastaviti i ojačati ga kroz povećano financiranje MSCA projekata, naročito doktorskih mreža (Doctoral Networks i posebno Joint Doctoral Networks, kojima se potiču dvojni doktorati i time osnažuje suradnja unutar EU institucija) i poslijedoktorskih stipendija (Postdoctoral Fellowships).

Postojeća kolaborativna istraživanja iz drugog stupa programa Obzor Europa potrebno je prilagoditi gore navedenim ciljevima i načelima na način da se osigura primjereniji omjer između istraživanja više i niže razine tehnološke spremnosti (TRL), odnosno povećati broj poziva koji zahtijevaju niži TRL indeks. Također, za FP10 predlažemo jačanje postojećeg drugog stupa programa Obzor Europa specifičnim pozivima koji su namijenjeni manjim konzorcijima, većim brojem RIA poziva u odnosu na IA, što je osobito važno u SSH instrumentu, ali i uvođenjem *mono-beneficiary* poziva. Ove preinake bi u većoj mjeri privukle znanstvenike na prijavu projekata.

CSA pozive unutar Širenja sudjelovanja i izvrsnosti smatramo posebno vrijednima i svakako predlažemo nastavak ove projektne linije i za vrijeme trajanja FP10. No ističemo potrebu nastavka započetih promjena tijekom programa Obzor Europa: povećanje RIA udjela u svim pozivima Širenja sudjelovanja i izvrsnosti koji bi u većoj mjeri motivirao znanstvenu zajednicu na prijavu i provedbu CSA projekata, te proširenjem Hop-on instrumenta na dodatne projektne konzorcije te omogućavanjem uključivanja više od jednog partnera iz *Widening* zemalja.

	<p>Od programa koje nudi Europsko inovacijsko vijeće (EIC) posebno ističemo važnost programa EIC Pathfinder i EIC Transition kao modele koje je potrebno održati i unutar FP10.</p>
<p>Koje instrumente bi budući okvirni program trebao imati? Kakva bi trebala biti uloga misija i europskih partnerstava u budućem okvirnom programu?</p>	<p>Kao jedan od novih instrumenata u FP10 predlažemo proširenje postojećeg ERA Fellowships, koji bi osim MSCA PF prijavitelje uključivao i ERC prijavitelje iz <i>Widening</i> zemalja koji su u prvom krugu evaluacije dobili ocjenu A, ali ipak nisu predloženi za drugi krug evaluacije. U tom je smislu potrebno povećati budžet za Širenje sudjelovanja i izvrsnosti kako bi se mogao financirati veći broj ovih izvrsnih projekata.</p> <p>S obzirom na mnogobrojne poteškoće prilikom implementacije misija i europskih partnerstava, predlažemo smanjenje fokusa na tim instrumentima ili barem njihovo supstancijalno revidiranje, poglavito iz perspektive <i>Widening</i> zemalja kojima je administrativno i financijski vrlo zahtjevno sudjelovati i implementirati projekte europskih partnerstava.</p> <p>Nadalje, europska partnerstva trebala bi biti osmišljena na način da privuku i potaknu države članice da preusmjere svoja ulaganja u međunarodnu suradnju s ciljem postizanja kritične mase i povećanja utjecaja. Nacionalna zakonodavstvo potrebno je prilagoditi kako bi se olakšala provedba partnerstava između država sudionica.</p>
<p>Kako bi budući okvirni program trebao podržavati inovacije? Na koji bi se način trebala poticati suradnja između istraživačkih organizacija i privatnog sektora?</p>	<p>Uz gore navedeno o EIC-u, predlažemo dokidanje EIT uz uklapanje njegovih eventualno dobrih iskustava u EIC. Predlažemo i jačanje sinergije FP10 (Pillar II) s EU Innovation Agenda (npr. i posebnim vrednovanjem, u ERC i u Pillar II projektima, uključanja mladih znanstvenika iz gospodarstva i/ili onih s međusektorskim iskustvom kao i vrednovanjem aktivnosti valorizacije znanja u implementation kriterijima) te s EIC instrumentima (Pillar III) te eventualno i modele co-fundinga EIC – Pillar II. S druge strane, u EIC instrumentima bi bilo korisno naglasiti ulogu research-performing organisations (RPOs), što je drugi smjer iste poželjne sinergije. Dodatno predlažemo korištenje <i>Widening</i> instrumenata i s ciljem smanjenja inovacijskoga jaza (npr. kao kriterij vrednovanja u implementation kategoriji). Postupovno, uz aktivnosti otvorene znanosti i upravljanja istraživačkim podacima, unutar prijava bi trebalo težiti i uključanju plana elemenata potencijalne (inovacijske) primjenjivosti rezultata projekata, uz definiranje odgovarajućih KER (key exploitable result) pokazatelja.</p>

<p>Koje aktivnosti bi trebalo provoditi u <i>zemljama širenja</i>*?</p>	<p>Nacionalno financiranje projekata koji su dobili oznaku Pečata izvrsnosti (SoE) bi bio odličan poticaj projektima koji nisu mogli biti financirani iz EU sredstava. Kao u susjednoj Sloveniji, dobitnicima ERC projekata vrijedilo bi omogućiti najkvalitetniju moguću pripremu za rad na projektu dodatnim financiranjem od trenutka dobivanja do trenutka početka provedbe projekta i postepenim oslobađanjem voditelja projekta od ostalih radnih obaveza. Slovenija osigurava i dodatna sredstva za svoje MSCA postdoktorante koji su prijavili projekte u inozemstvu i koji su bili visoko ocijenjeni, ali nedovoljno za financiranje iz EU sredstava, čime osnažuje vezu mladih znanstvenika u inozemstvu sa svojom zemljom i otvara perspektivu budućeg razvoja znanstvene suradnje.</p> <p>Nadalje, portebno je i dalje razvijati instrumente kojima bi se olakšao pristup znanstvenim i inovacijskim mrežama na i europskoj razini.</p>
<p>Koje su najvažnije promjene vezane za financiranje i učinak okvirnog programa (FP10) u budućem razdoblju, a koje smatrate korisnima (najviše do tri odgovora):</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Udvostručiti budžet FP10 programa u odnosu na postojeći Program s naglaskom na znatno povećanje budžeta za postojeći 1. stup (ERC, MSCA) i WIDERA te očuvanje financijske omotnice isključivo za aktivnosti istraživanja i inovacija. 2. Pojednostaviti i učiniti razumljivijim postupak prijave i implementacije projekata, uključujući i popratnu projektnu dokumentaciju. Prilikom ocjenjivanja projekata voditi računa isključivo o izvrsnosti (Excellence) i provedbi (Implementation) projekta, dok je utjecaj (Impact) projekta potrebno inkorporirati u te dvije ocjene. 3. Unutar kolaborativnih projekata (2. stup) i dalje poticati interdisciplinarnost i transdisciplinarnost, pogotovo uključujući društvene znanosti i humanistiku. U 2. stupu staviti veći naglasak na projekte s nižom razinom tehnološke spremnosti te uvesti mogućnost prijave manjih <i>mono-beneficiary</i> projekata unutar zadane teme. 4. Osigurati puno veću i ravnopravnu zastupljenost evaluatora iz Widening zemalja u evaluacijskim panelima svih FP10 projektnih linija te snažnije poticati financiranje istraživačke infrastrukture u <i>Widening</i> zemljama. Tražiti od zemalja članica EU, posebno od <i>Widening</i> zemalja, stalni napor u podizanju izdvajanja za R&I - što treba biti jedan od važnijih elemenata monitoringa u tzv. Europskom semestru.
<p>Na koji bi se način trebalo ojačati sinergije između različitih oblika financiranja</p>	<p>Kao što se i u samoj Komunikaciji Europske komisije o sinergijama između programa Obzor Europa i EFRR-a naglašava, potrebno je uskladiti pravila drugih izvora</p>

<p>istraživanja i inovacija, prvenstveno u odnosu na FP10 i ESI fondove?</p>	<p>financiranja s financijskim pravilima programa Obzor Europa kako bi se znanstvenicima omogućila što jednostavnija implementacija projekata.</p> <p>Također, potrebno je osmisliti dodatne mogućnosti financiranja onih projektnih prijedloga koji su kvalitetni i visoko ocijenjeni, ali neće biti financirani iz okvirnog programa niti imaju Pečat izvrsnosti. Takvi projekti bi se mogli financirati dijelom ili u potpunosti, ovisno o kakvom se instrumentu radi, iz ESI fondova ili iz nacionalnih sredstava. Jedan od načina je pokretanje posebnog javnog poziva putem Hrvatske zaklade za znanost čijim Statutom je predviđena mogućnost potpore sudjelovanja hrvatskih znanstvenika i znanstvenih organizacija u programima europskih i međunarodnih fondova za znanost i inovacije, posebice financiranje vrhunskih projekata koji nisu dobili potporu ali su zadovoljili sve uvjete za financijsku podršku.</p>
<p>Koja bi trebala biti uloga nacionalnih osobe za kontakt u budućem okvirnom programu?</p>	<p>Jedan od važnijih faktora koji utječe na uspješnost sudjelovanja HR organizacija u okvirnim programima je i kvaliteta nacionalnog sustava podrške. Iz naše perspektive on uključuje i administrativno/projektno osoblje na sveučilištima koji svakodnevno ima neposrednu komunikaciju sa znanstvenicima vezano za pozive okvirnih programa i pripremu projektnih prijava. Stoga predlažemo sljedeće:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Profesionalizaciju nacionalnog sustava podrške i veću integraciju znanstvenih menadžera na sveučilištima i njezinim sastavnicama u sustav. 2. Jačanje NCP sustava u kontekstu <i>'know-how'</i> pisanja projektnih prijava te održavanja više radionica/webinara na tu temu. 3. Organizaciju radionica/webinara za znanstvene menadžere od strane NCP-jeva s ciljem usavršavanja i jačanja vještina potrebnih za kvalitetnu podršku znanstvenicima prilikom prijavljivanja projekata. 4. Decentralizaciju NCP sustava na način da regionalni centri (poput Rijeke, Splita i Osijeka) budu uključeni u nacionalni sustav podrške. 5. Intenzivnija komunikacija s prijaviteljima projekata, interesnim skupinama te nacionalnim osobama za kontakt drugih država članica.